

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 17517-01-18 שאמה הכהן נ' ריוח

תיק חיצוני :

לפני כבוד השופטים יהודית שבת, סג"נ, יונה אטדגי, שלומית יעקובוביץ

מערער כרמל שאמה הכהן
ע"י ב"כ עו"ד בעז בן צור

נגד

משיב משה ריוח
ע"י ב"כ עו"ד אהוד מחרז

פסק דין

השופטת ש. יעקובוביץ:

ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום בתל אביב-יפו (כב' השופטת הבכירה ריבה ניב) מיום 26.11.2017, בגדרו התקבלה תביעת המשיב לפיצוי בגין פרסום לשון הרע בישיבת מועצת העיר רמת גן ובפייסבוק, תוך חיוב המערער בתשלום סך של 280,000 ₪ בצירוף הוצאות משפט בסך של 46,000 ₪.

ההליך לפני בית משפט קמא

1. המשיב הגיש כנגד המערער בחודש ינואר 2014 תביעה "כספית, צו עשה, לשון הרע, פיצוי ללא הוכחת נזק" על סך של 500,000 ₪.
על פי הנטען בכתב התביעה "עניינה של תביעה זו, בעיקרה, הינה בגין עוולה אזרחית על פי חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה – 1965 (להלן: "החוק"), אותה ביצע הנתבע", הוא המערער לפנינו, "כלפי התובע", הוא המשיב, "באופן אכזרי, ציני, שפל וחסר עכבות והכל מתוך מטרתו (המוצהרת כמעט) לבייש את התובע, "לשפוך את דמו", להלבין פניו ולהשפילו קבל עם ועדה, באמצעות פרסום כזבים והפצת מידע סרק, פוגעני שאינו אמת אודות התובע וזאת נוכח הפסד פוליטי צורם שנחל הנתבע בבחירות המקומיות שהתקיימו בשנת 2013 בעיר רמת גן" (סעיף 3 לכתב התביעה).

1.1 ברקע התביעה מצויות הבחירות לרשויות המקומיות בשנת 2013 - יריבות בין המערער שהתמודד לראשות העיר רמת גן בראש רשימה עצמאית לבין המשיב שהתמודד למועצת העיר ועמד

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 17517-01-18 שאמה הכהן נ' ריוח

תיק חיצוני :

בראש רשימת הליכוד למועצה, שהעניקה את תמיכתה למר ישראל זינגר (מועמד עצמאי), אשר נבחר להיות ראש העיר.

בעת הגשת התביעה כיהנו המערער והמשיב כחברים במועצת העיר רמת גן, כשהמשיב משמש כממלא מקום ראש העיר. בימים אלה משמש המערער כראש עיריית רמת גן והמשיב כמשנה לו.

1.2 בבסיס התביעה הונחו דברים, אותם נשא המערער במהלך ישיבת מועצת העיר רמת גן, שהתקיימה ביום 12.11.2013 - ישיבה ראשונה מן המניין לאחר הבחירות.

בהתייחס לאלה נטען כי כללו לפחות חמישה פרסומים של לשון הרע, בגין כל אחד ואחד מהם זכאי המשיב "לפיצוי כספי ללא הוכחת נזק" בסך של 100,000 ₪ -

הראשון - "הכזב כי ... נפסל ע"י השב"כ מלכהן כעוזר שר ו/או נפסל מלהיכנס למשרד ראש הממשלה על רקע פלילי" (עמ' 42 לפרוטוקול ישיבת מועצת העיר);

השני - "הכזב כי ... ניסה לקבל במרמה הנחה בארנונה על ביתו ועל בית הוריו בהיותו חבר מועצה" (עמ' 42 לפרוטוקול ישיבת מועצת העיר);

השלישי - "הכזב כי ... כחבר מועצת עיר דרש מקבלן טובות הנאה כדי לקדם תיק בנייה" (עמ' 44 לפרוטוקול ישיבת מועצת העיר);

הרביעי - "הכזב כי ... הינו חלק מארגון פשיעה ו/או עבריין וכיוצ"ב" (עמ' 49-50 לפרוטוקול ישיבת מועצת העיר);

החמישי - "הכזב כי ... עזר בזיוף קורות חיים של אמא שלו "לקבלה בעירייה"" (עמ' 51 לפרוטוקול ישיבת מועצת העיר);

(ראו סעיפים 46, 49, 59.2 לכתב התביעה)

1.3 עוד נטען בכתב התביעה כי המערער הוציא דיבתו של המשיב רעה ב"פרסומים כוזבים" שכתב בדף הפייסבוק שלו ביום 31.10.2013 (ראו סעיף 33 לכתב התביעה) וביום 10.1.2014 (ראו סעיף 45 לכתב התביעה) ועתר לסעד של "צו עשה המורה לנתבע ו/או מי מטעמו על מחיקת תגובת הנתבע

לפוסט אודות התובע מדף הפייסבוק של הנתבע ופרסום התנצלות פומבית ומפורטת בפני התובע על גבי דף הפייסבוק של הנתבע, באתר YNET באינטרנט, במקומוני העיר רמת גן, בעיתונים

הגדולים ובמועצת העיר רמת גן" (סעיף 59.1 לכתב התביעה).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 17517-01-18 שאמה הכהן נ' ריוח

תיק חיצוני :

2. המערער טען להגנתו כי הדברים שפורסמו אינם מהווים לשון הרע, באים בגדר השיח הציבורי הלגיטימי ומכל מקום עומדות לו ההגנות הקבועות בהוראות סעיפים 13(9) - "פרסומים מותרים", 14 - "אמת דיברתי" ו- 15 - "תום לב" לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה - 1965 (להלן: "החוק").

פסק דינו של בית משפט קמא

3. בית משפט קמא קבע שבדברים שנאמרו/נכתבו על ידי המערער יש משום הוצאת לשון הרע במובן סעיף 1 לחוק -

"הדברים שנאמרו על ידי הנתבע על התובע, ואשר הוצגו באופן מפורש על ידו כעובדות, בשונה מהבעת דעה, מייחסים לתובע באופן חד משמעי ועקבי שחיתות שלטונית. כך בדרשו שוחד, וכך בזיוף מסמכים הקשורים למקום העבודה. דברים אחרים, כגון שהינו מתרועע עם עבריינים, שהוא עצמו הועסק בקזינו לא חורי וכיוצ"ב פוגעים, רובם ככולם בתדמיתו האישית והציבורית של התובע, ומיועדים לשלול ממנו את התפקיד הציבורי לו היה מועמד. לפיכך, לא יכולה להיות מחלוקת כי כל הדברים שצוטטו ע"י התובע, אושרו ונישנו ע"י הנתבע, יש בהם משום הוצאת לשון הרע כדרישת ס' 1 לחוק"

(סעיף 21 לפסק הדין)

ולאחר שדחה את הטענה לתחולתן של ההגנות הקבועות בחוק, חייב את המערער בתשלום פיצוי בסך של 280,000 ₪.

4. בהתייחס להגנה לה טען המערער מכוח הוראת סעיף 13(9) לחוק, בכל הנוגע לדבריו בישיבת מועצת העיר, קבע בית משפט קמא כי זו "הוגדרה כהגנה מוחלטת, דהיינו, פרסום החוסה תחת הגנה זו הינו פרסום מותר, בין אם האמור בו הינו אמת ובין אם לאו" וכי "הדברים שאמר הנתבע באותה ישיבה" (ישיבת מועצת העיר - ש.י.) אינם "נכנסים לגדר הסעיף".

עוד הוסיף ודחה את ניסיונו של המערער לסמוך על פסק דינו של בית המשפט העליון בע"א 241/60 תיק נ' קריניצי, שם ניתנה הגנה מוחלטת לדברים שנאמרו בישיבת מועצת העיר רמת גן, מהטעם ש"ס' 27 לחוק הוצאת לשון הרע ביטל את הוראת ס' 22-16 לפקודת הנזיקים האזרחיים 1944".

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 18-01-17517 שאמה הכהן נ' ריוח

תיק חיצוני :

5. בהתייחס להגנה שבסעיף 14 לחוק בחן בית משפט קמא בראי הראיות שהונחו לפניו כל פרסום ופרסום וקבע כי לא הוכחה ביחס לכל אחד ואחד מהם, טענת "אמת דיברתי". כך גם קבע כי לא הוכחו ההגנות שעניינן "תום לב", המעוגנות בסעיפים 15-17 לחוק.

תמצית טיעוני המערער

6. המערער מלין לפניו על דחיית טענותיו לתחולת ההגנות הקבועות בחוק, כאשר דומה כי את עיקר יהבו משליך הוא על זו הקבועה בהוראת סעיף 13(9) לחוק. עוד ובנוסף משיג הוא על פסיקת פיצוי כספי בגין פרסום בפייסבוק, סעד אשר, לדידו, כלל לא נתבע בכתב התביעה.

דחיית הטענה לתחולת ההגנות הקבועות בחוק

7. לטענת המערער שגה בית משפט קמא "כאשר לא החיל את הוראת סעיף 13(9) במקרה דנן", זאת מ"שהפסיקה הכירה – ובמפורש – בכך שדברים הנאמרים על ידי חבר מועצה מקומית אגב דיון של המועצה, למצער בנושא של סדר יומה, הם "פרסום מותר" שאינו מקים עילה לתביעת לשון הרע".

7.1 לעמדתו, דבריו מושא התביעה נאמרו "במהלך ותוך כדי דיון בישיבת מועצת העיר שבה נדונה שאלת מינוי המשיב לממלא מקום ראש העיר בהתאם לסעיף 14 לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הראשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה – 1975" (ההדגשה במקור) ומשכך מצויים הם "בליבת חופש הביטוי של נבחר ציבור" ו"נהנים מהגנה מוחלטת מפני לשון הרע" (ההדגשה במקור). מועצת העיר היא הגוף המוסמך על פי דין לאשר בחירת ממלא מקום ראש עיר ועל כן בישיבה שנועדה, בין השאר, לתכלית זו "מותר גם מותר לחברי המועצה לשאת דברם בעניין", מה גם ש"המערער קיבל היתר מפורש מיו"ר הישיבה לשאת דברים בנושא שעמד על סדר יומה של המועצה, באומרו כי "יש זכות השבה לחבר מועצה" ודבריו "נועדו להניח את הידוע לו בפני חברי מועצת העיר והציבור קודם לקבלת החלטה על המינוי" ובאופן זה מגשימים הם את "חופש הביטוי הפוליטי", אותו נועדה הוראת סעיף 13(9) לחוק לאפשר באופן מלא וללא מורא.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 17517-01-18 שאמה הכהן נ' ריוח

תיק חיצוני :

7.2 עוד נטען כי שגה בית משפט קמא כשהסיק ממארג הראיות שבאו לפניו את המסקנה כי המערער לא השכיל להרים את נטל הראיה ולהוכיח כי דבריו היו אמת כך שבאים הם בד' אמות ההגנה הקבועה בסעיף 14 לחוק ויותר מכך גם בגדרה של ההגנה הקבועה בסעיף 15 לחוק, לרבות ובמיוחד זו שבסעיפים קטנים (2) ו-(4).

פסיקת פיצוי כספי בגין הפרסום בפייסבוק

8. לטענת המערער שגה בית משפט קמא כשפסק למשיב פיצוי כספי בגין הפרסום בפייסבוק, זאת משככתב התביעה עתר האחרון לסעד של "צו עשה" בלבד ביחס לפרסום זה (ראו סעיף 59.1 לכתב התביעה). לעמדתו, למקרא כתב התביעה נהיר הוא כי בעוד סעיף 59.1, שעניינו "צו עשה", מתייחס לפרסומים בפייסבוק, הרי ש"פיצוי כספי" נתבע בסעיף 59.2 ביחס לחמשת הפרסומים הנזכרים בסעיף 49 לכתב התביעה – דברים שנאמרו על ידי המערער בישיבת מועצת העיר, ומש"הכלל הוא כי מי שתובע לצו-לפיצויים לא יהיה זכאי" (ההדגשה במקור) לא היה מקום לזכות את המשיב בפיצוי, מה עוד שסעד זה כלל לא נתבע.

תמצית טיעוני המשיב

9. המשיב סבור שיש להותיר את פסק הדין על כנו משלא נפלה בו כל שגגה. המשיב בעיקרי הטענות שהגיש שב וניתח את הראיות שבאו לפני בית משפט קמא, תמך במסקנותיו ולראשונה (לא עשה כן בסיכומיו לפני בית משפט קמא) התייחס לטענת המערער להגנה מכוח הוראת סעיף 13(9) לחוק. לשיטתו, "לא ניתן להכפיש איש ציבור באופן פרוע ובוטה כפי שעשה המערער ולטעון להגנה מוחלטת כפי שמנסה המערער להציג מתוך שגגה". חמשת הפרסומים המנויים בסעיף 49 לכתב התביעה אינם יכולים, לדידו, לחסות בצילה של ההגנה הקבועה בסעיף 13(9) לחוק, כפסיקתו של בית המשפט המחוזי בע"א (נצ') 1233/07 יעל אשל נ' דני עתר, שם נקבע כי ההגנה שבסעיף לא תחול "הואיל והביקורת שמתח ראש המועצה התייחסה למבקר עצמה ולא באופן ענייני לתפקידה", כדברי המערער על המשיב בישיבת מועצת העיר.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 17517-01-18 שאמה הכהן נ' ריוח

תיק חיצוני :

9.1 עוד הוסיף וטען כי יש לדחות את טענת המערער לפיה "הפיצוי שנקבע במקרה זה חורג מהסעד שנתבע ומכל סטנדרט מקובל בפסיקה", באשר "מדובר בקביעות עובדתיות של בית משפט קמא הנכבד לאחר התרשמותו מהמערער וממהימנותו, מכוונותיו, מחומרת הפרסומים ומדרך התנהלותו אף לכל אורך ההליך", מה עוד ש"בית משפט קמא עשה חסד עם המערער כאשר ראה בכל דבריו במהלך ישיבת המועצה כפרסום אחד".

9.2 בהתייחס לטענת המערער לפיה כלל לא נתבע פיצוי בגין פרסום בפייסבוק השיב כי "המערער ש"שוכח" ש"בפוסט" ב"פייסבוק" חזר בדיוק על דבריו בישיבת המועצה ועל כן אין כל רלבנטיות לטענתו זו".

דיון והכרעה

10. לאחר שנתתי דעתי לטיעוני הצדדים בכתב ובעל פה, כמו גם למוצגים שהונחו לפנינו, לפסק דינו של בית משפט קמא ולהוראות הדין והפסיקה הנוהגת, באתי לכלל דעה כי דין הערעור להתקבל בחלקו.

ישיבת מועצת העיר – הוראת סעיף 13(9) לחוק

11. הוראת סעיף 13 לחוק עניינה באחד עשר "פרסומים מותרים", אשר כל אחד ואחד מהם "לא ישמש עילה למשפט פלילי או אזרחי", קרי; לא יבוא בשערי בית המשפט. על פי פסיקת בית המשפט העליון, אשר דומה כי סוכמה בע"א 844/12 מולקנדוב נ' פורוש ואח' (22.2.2017) (להלן: "עניין מולקנדוב"), נקבעו בסעיף זה "הגנות מוחלטות", כך ש"המפרסם לשון הרע בנסיבות" המנויות בו "יהנה מהגנה גם אם הפרסום היה כוזב וגם אם פעל בזדון או בחוסר תום לב", כאשר "ההגנה" גם "אינה תלויה במידת העניין הציבורי שיש בפרסום".

11.1 עוד נקבע שם כי סעיף 13(9) לחוק בו עסקינן מתיר "פרסום שהמפרסם חייב לעשות על פי דין או על פי הוראה של רשות המוסמכת לכך או שהוא רשאי לעשות על פי היתר של רשות כאמור", וכך זוכה המפרסם בהגנה "בשלושה תרחישים:
(1) פרסום שהמפרסם חייב לעשות על פי דין; או

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 17517-01-18 שאמה הכהן נ' ריוח

תיק חיצוני :

(2) פרסום שהמפרסם חייב לעשות על פי הוראה של רשות המוסמכת לכך כדין; או

(3) פרסום שהמפרסם רשאי לעשות על פי היתר של הרשות המוסמכת לכך כדין"

מאחר וההגנה מוחלטת - חלה גם מקום ש"הדברים שנאמרו הם שקריים (להבדיל מההגנה הקבועה בסעיף 14 לחוק) ואף אם נאמרו בזדון (להבדיל מההגנות הקבועות בסעיף 15 לחוק), הרי שהאיזון בין האינטרס הציבורי המגולם בסעיף לבין הפגיעה הנגרמת למושא הפרסום, מחייב פרשנות דווקנית לסעיף".

11.2 לא למותר לציין כי בעניין מולקנדוב אימץ בית המשפט העליון את דעת הרוב ברע"א 1104/07 חיר נ' גיל, פ"ד סג(2) 511, שם נדונה הוראת סעיף 13(5) לחוק.

בדעת רוב פסקו כב' המשנה לנשיאה השופט ריבלין, בהסכמת כב' השופט דנציגר כי "סעיף 13 לחוק איסור לשון הרע קובע "הגנות מוחלטות", שאינן מותנות בדרישה של אמיתות הפרסום או בדרישה של תום לב. "נפקות הדבר היא, שגם פרסום כוזב, שנעשה שלא בתום לב (ואף בזדון) לא יהווה עילה למשפט פלילי או אזרחי, ובלבד שמתקיימים התנאים הקבועים בסעיף המשנה הרלוונטי". בדעת מיעוט קבע כב' השופט רובינשטיין כי "יש צורך להציג סייג תוכני, ולו גם מצומצם ביותר" וכי "יש לפרש את סעיף 13(5) לחוק כמקנה היתר רחב אך לא היתר מוחלט. כך, התבטאות אשר מעבר לאי היותה אמת בדיעת האומר, יש בה רשעות או זדון, לא תחסה בצלו של ההיתר".

12. עיון בפסיקה מלמד כי התבטאויות במסגרת דיונים במועצת עיר כבעניינו באו לפני בתי המשפט באספקלריה של תביעה לפיצוי בגין לשון הרע לאורך השנים.

עוד בשנת 1960 נדרש בית המשפט העליון מפי כב' הנשיא זוסמן לדברים שנאמרו על ידי ראש העיר רמת גן וסגנו בישיבת מועצת העיר כנגד מי שנטען שביצע עבירות בנייה בעיר. בית המשפט קבע כי על פי פקודת העיריות חייב היה ראש העיר "לשבת ראש בישיבת המועצה. הענין שנדון בישיבת המועצה היה עניין שהמועצה היתה חייבת לדון בו" וממילא ראש העיר וסגנו, "בתור חברי המועצה, חייבים ליטול חלק בדיון ולשאת דברם. משום כך נהנים הם מזכיה מוחלטת, על פי סעיף 19(1)(ט) לפקודת הנזיקים האזרחיים, 1944, ובכגון דא שוב לא יבדוק בית-המשפט את ציצייתיהם, כדי לקבוע אם אמת דיברו אם לאו, שאפילו לא דיברו אמת, הזכיה עומדת להם: סעיף 19(2) לפקודת הנזיקים האזרחיים, 1944" (ע"א 241/60 בנימין תיק נ' אברהם קריניצי ואח', פ"ד יד 2489).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 18-01-17517 שאמה הכהן נ' ריוח

תיק חיצוני :

12.1 קביעה זו פורשה במהלך השנים כמבחן "סדר היום" הנדרש לתחולת סעיף 13(9) לחוק, כך שההגנה המעוגנת בהוראה זו לא תפרוש כנפיה על כלל ההתבטאויות המושמעות במסגרת ישיבת מועצה אלא אך על דברים הנאמרים במהלך דיון באותם עניינים הנמצאים על סדר יומה. יוער ויודגש כי שאלת תחולתו של מבחן "סדר היום" הושארה בצריך עיון על ידי המשנה לנשיאה כב' השופט ריבלין ברע"א 8629/08 דני עטר נ' יעל אשל (5.10.2011).

13. כך מצא בית המשפט השלום בתל אביב-יפו (כב' השופטת ד. מארק-הורנצ'יק) לדחות תביעה שהגיש ראש העיר רמת גן כנגד חבר מועצת העיר שעניינה היה בדין ודברים שהוחלפו בין השניים במהלך ישיבות מועצת העיר, בין השאר, על יסוד הוראת סעיף 13(9) לחוק (ת.א. (ת"א) בר צבי נ' סגל יהודה (28.12.2005)).

בית משפט השלום בחיפה (כב' השופטת ע. חן-ברק) נדרש בת.א. (חי') 10316/07 יוסי כהן נ' חדווה יחזקאלי (12.1.2009) לבחינת היקפה של ההגנה הקבועה בסעיף 13(9) לחוק וקבע כי זו הוחלה על דברים שנאמרו במהלך ישיבות מועצת עיר וכי "יש להקפיד כי" החלטה "תעשה רק כאשר מדובר בדברים שהוחלפו בין נבחר ציבור, דברים שכוונו כלפי נבחר ציבור, העוסקים בתחומים ציבוריים". משבאותו עניין היה מדובר "בדברים שהוחלפו על נבחר ציבור" (ההדגשה במקור) דחה בית המשפט את טענת הנתבעת להגנה מכוח הוראה זו.

(ראו בנוסף: בג"צ 990/92 בן ציון מורדוב נ' עיריית תל אביב יפו, פ"ד מז(1) 474, 478 וכן ע"א (נצ') 56435-03-15 אזולאי נ' מועצה מקומית מטולה (21.6.2015))

14. דומה כי אין חולק על תוכן הדברים שנאמרו על ידי המערער בישיבת מועצת העיר רמת גן מיום 12.11.2013, המתועדים בכתב בפרוטוקול הישיבה שהונח לפני בית משפט קמא ולפנינו (מצורף לכתב התביעה - מוצג 3 לתיק מוצגי המערער). כך לא יכול להיות חולק כי אותה ישיבה, ראשונה במניין לאחר בחירות 2013, התכנסה, בין השאר, לצורך בחירתם ומינויים של בעלי תפקידים, לרבות מינוי ממלא מקום ראש העיר, זאת בהתאם להוראות חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הראשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה - 1975, כעולה מסדר יומה -

"סדר היום"

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 18-01-17517 שאמה הכהן נ' ריוח

תיק חיצוני :

1.
6. בחירת מ"מ ראש העיר – בהתאם לחוק החוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הראשות
- וסגניו וכהונתם), התשל"ה – 1975 סעיף 14.
7. בחירת סגני ראש העיר – בהתאם לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הראשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה – 1975 סעיף 15.
8. בחירת משנה לראש העיר.
9. מינוי מ"מ מנכ"ל העירייה.
- ...
- (עמ' 3 לפרוטוקול מועצה מן המניין מס' 1 מיום 12.11.2013 - מוצג 3 למוצגי המערער)
- 14.1 ראש העיר הנכנס מר ישראל זינגר הציע לבחור במשיב כסגן ראש העיר וממלא מקומו (ראו עמ' 41 לפרוטוקול מועצה מן המניין מס' 1 מיום 12.11.2013 – נספח 3 למוצגי המערער) ובמסגרת הדיון/השיח שהתקיים בהצעה זו ניתנה למערער רשות הדיבור ונאמרו על ידו אותן אמירות, בהן מבקש המשיב לראות משום "לשון הרע" המזכה בפיצוי ומנגד מבקש המערער להביאן בד' אמות ההגנה שבסעיף 13(9) לחוק.
15. למקרא הדברים שנאמרו על ידי המערער (צוטטו בכתב התביעה ובסעיף 1.2 לעיל) ובהינתן המעמד בו נאמרו, סבורה אני כי יש להעניק להם את ההגנה-החסינות הקבועה בהוראת סעיף 13(9) לחוק ואבאר.
- 15.1 בדיון המתקיים בעניין מועמדותו של אדם לשמש בתפקיד ציבורי נבחנת, מן הסתם, התאמתו – כשירותו. בחינה זו נוגעת לכישוריו למלא את התפקיד המיועד, לאישיותו ודרכי התנהלותו בהווה ובעבר. "קווים לדמותו" של המועמד ראוי ונכון שישמעו באותו מעמד, בין שהם דברי שבח מפי אוהדיו ובין שהם דברי ביקורת, גם אם קשה ונוקבת, מפי מתנגדיו. המעמד מחייב לאפשר שיח חופשי, כך שכל מי שרשאי ליטול חלק באותו דיון ולהביע דעתו מכוח תפקידו/ מעמדו ("משתתף חוקי") יאמר את דברו ללא חשש ומורא.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 18-01-17517 שאמה הכהן נ' ריוח

תיק חיצוני :

15.2 רשות הדיבור ניתנה למערער באותו ישיבה בהיותו חבר מועצת העיר, נציג ונבחר ציבור, וככזה נדרש הוא להתייחס להצעה למנות את המשיב לתפקיד ציבורי. כחבר מועצה ביקש הוא "לשפוך אור" על המועמד וכיריב פוליטי מיקד (כמצופה) התבטאויותיו באותם עניינים המלמדים, כך על פי דרכו, על אי התאמתו של המשיב לתפקיד.

אודה ולא אכחד - המערער ביקש להטיל דופי במשיב ודבריו היו פוגעניים, אך עם זאת דומה עלי כי נאמרו על ידו בזיקה ישירה לנושא הדיון - בחינת כשירותו של המשיב לשמש בתפקיד ציבורי - ולא חרגו הימנו.

15.3 בהינתן ההסדר הנורמטיבי הקיים ולאור הפסיקה הנוהגת (ראו הערותיה של כב' השופטת חיות (כתוארה אז) בעניין מולקנדוב - האם הדין המצוי הוא אומנם הרצוי, פסקה 4 עמ' 27 לפסק הדין) סבורתני כי יש להחיל את ההגנה שבסעיף 13(9) לחוק על התבטאויות ממין אלה שנאמרו על ידי המערער באותה ישיבה של מועצת העיר, במהלך דיון בהצעה למנות את המשיב לתפקיד ציבורי, באשר בהחלטה יהא כדי לממש את תכליתה, אשר "הוסברה כהענקת "זכייה מוחלטת לפרסומים, הנוגעים לתחום תפקידים של ממלאי תפקידים רשמיים ושל רשויות רשמיות" ... ההגנה נועדה לאפשר לאותם בעלי תפקידים לבצע את הפרסומים הנדרשים לצורך פעילותם באופן המיטבי הנדרש לצורך ביצוע התפקיד, ללא מורא מתביעות אישיות בגין לשון הרע; זאת, מתוך הנחה כי עצם ההתמודדות עם תביעות כאמור עלולה להרתיע את בעל התפקיד ולהפריע לו בביצוע תפקידו.

הרציונל הספציפי של תת סעיף (9) הוא לאפשר לרשויות הרשמיות של המדינה לפעול, במסגרת סמכויותיהן כדין, מבלי לחשוש כי תהיינה מאוימות מפני תוצאות משפטיות בשל התבטאויות הקשורות בתפקידן ... " (עניין מולקנדוב).

15.4 קביעתי שלעיל יפה בין שמבחן "סדר היום" נדרש להחלטה של ההגנה ובין אם לאו, משלדידי אין כל קושי לקבוע בעניינו כי הוא התקיים. כפי שציינתי לעיל, הדברים נאמרו על ידי המערער בזיקה ישירה לדיון שהתקיים בנושא שהיה על סדר יומה של מועצת העיר באותה ישיבה - בחירת המשיב לשמש בתפקיד ציבורי כפי שהוצע על ידי ראש העיר.

15.5 בהינתן קביעתי לפיה דברי המערער נאמרו בנסיבות בהן חלה הוראת סעיף 13(9) לחוק "הרי שאין מקום לבחון את תוכן הדברים, את היסוד הנפשי או כל נסיבה אחרת שהיא חיצונית ללשון הסעיף" (עניין מולקנדוב) וכך מתייתר הצורך לדון בטענות הגנה נוספות להן טען המערער.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 17517-01-18 שאמה הכהן נ' ריוח

תיק חיצוני :

הפרסום בפייסבוק

16. בית משפט קמא פסק למשיב פיצוי בגין הפרסומים בפייסבוק. לטענת המערער שגה בית המשפט משהעניק סעד - פיצוי כספי - שלא התבקש על ידי המשיב, הוא התובע ולביסוס טענתו מפנה הוא לסעיף 59.2 לכתב התביעה, שעניינו ב"פיצוי כספי", כאשר לטענתו זה מצומצם לחמשת הפרסומים בישיבת מועצת העיר בלבד, אלה המפורטים בסעיף 49 לכתב התביעה.

16.1 אמת, סעיף 59.2 לכתב התביעה, המעגן את העתירה לסעד כספי - פיצוי, מתייחס, על פניו, לחמשת הפרסומים המנויים בסעיף 49 לכתב התביעה אלא שבין אלה נכלל גם פרסום בפייסבוק. קריאה מדוקדקת של סעיף 49.1 לכתב התביעה מעלה כי, הלכה למעשה, מנויים בו שני פרסומים. האחד - "הכזב כי התובע נפסל ע"י השב"כ מלכהן כעוזר שר", השני - "הכזב כי התובע נפסל מלהיכנס למשרד ראש הממשלה על רקע פלילי".

בעוד הפרסום הראשון נעשה בישיבת מועצת העיר (ראה סעיף 46 לכתב התביעה, עמ' 42 לפרוטוקול מועצה מן המניין מס' 1 מיום 12.11.2013 – מוצג 3 למוצגי המערער), נעשה השני בפייסבוק (נספח 1 לכתב התביעה שהוגש כמוצג 3 למוצגי המערער). המשיב ראה בשניים משום "פרסום אחד" לצורך הפיצוי, אך נוכח קביעתי לעיל לפיה אין להעניק למשיב פיצוי בגין הפרסום בישיבת מועצת העיר ומשבית משפט קמא לא העניק סעד של "צו עשה" ביחס לפרסום זה, הרי שאין כל מניעה להותיר על כנו את הפיצוי שנפסק על ידי בית משפט קמא בגין הפרסום בפייסבוק.

16.2 כמו כן, אינני סבורה כי נפלה כל שגגה מלפני בית משפט קמא בקובעו כי הדברים שפורסמו בפייסבוק עולים כדי לשון הרע וכי לא עומדת למערער כל הגנה בדין. קביעותיו של בית משפט קמא בעניין זה מעוגנות בראיות שבאו לפניו וביישום הדין החל.

16.3 כך גם אינני מוצאת להתערב בסכום הפיצוי שנפסק בגין פרסום זה, ענין המסור לשיקול דעתה של הערכאה המבררת. ענייננו איננו נמנה, לדידי, על אותם מקרים בהם נדרשת ומתחייבת התערבותה של ערכאת הערעור.

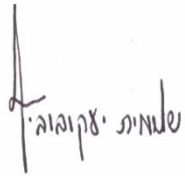
בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 17517-01-18 שאמה הכהן נ' ריוח

תיק חיצוני :

סוף דבר

לאור כל האמור לעיל, אמליץ לחבריי לקבל את הערעור בחלקו, כך שחיובו של המערער בתשלום פיצוי למשיב בגין פרסום לשון הרע בישיבת מועצת העיר יבוטל, בעוד חיובו בתשלום פיצוי בגין פרסום בפייסבוק יוותר על כנו (140,000 ₪).

שלומית יעקובוביץ, שופטת

7
8
10

השופטת י. שבח:

1. מקובלת עלי מסקנת חברתי השופטת יעקובוביץ לפיה יש לדחות את הערעור בכל הנוגע לפרסומים בפייסבוק, מטעמיה. בה בעת אני מתקשה להשלים עם מסקנתה הנוספת לפי חלה על הדברים, שאינם אמת, שאמר המערער על המשיב בישיבת המועצה, ההגנה המוחלטת שבסעיף 13(9) לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965 (להלן – החוק).

2. אכן, כפי הפסיקה, ההגנה המוענקת בסעיף זה היא, ככל הנראה, מוחלטת, ללא תלות באמתותם של הפרסומים או בתום לבו של המפרסם, אלא שהשאלה היא האם ראוי להם לכל הדברים שאומרים חברי מועצה בישיבת מועצה לבוא בשעריה של הגנה זו ללא כל תנאי או סייג. לעניות דעתי אין זה מן הראוי להשיב על שאלה זו בחיוב, ונוסח החוק אינו אונס אותנו לעשות כן.

3. על מנת לנמק את עמדתי אחזור לנוסח הסעיף, הקובע כי "לא ישמש עילה למשפט פלילי או אזרחי... פרסום שהמפרסם חייב לעשות על פי דין או על פי הוראה של רשות המוסמכת לכך כדין או שהוא רשאי לעשות על פי היתר של רשות כאמור".

בעוד שהסעיפים הקטנים האחרים שבסעיף 13 לחוק נוקבים במפורש בזהותו או בתפקידו המוגדר של אותו המפרסם שפרסומו זוכה להגנה מוחלטת ללא התנית אמת או תום לב: חבר כנסת בגין פרסום שנעשה במילוי תפקידו; הממשלה; חבר ממשלה; מבקר המדינה; שופט; חבר של בית דין דתי; בורר; כל אדם אחר בעל סמכות שיפוטית; בעל דין; בא כוח בעל דין; עד; חבר ועדת חקירה; אדם שעניינו משמש נושא לחקירת הוועדה; בא כוחו, וכן עד שהעיד לפני הוועדה - הרי לא מזהה סעיף 13(9) את המפרסם, לא מגדיר אותו או את תפקידו. זהותו נותרת עלומה, בגדר "המפרסם" בלבד, וההגנה שבסעיף נסבה על

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 17517-01-18 שאמה הכהן נ' ריוח

תיק חיצוני :

- 1 תוכן הפרסום וסוגיו, שאף הם מתוארים בצורה כוללנית ורחבה: פרסום שנעשה על פי דין, פרסום שנעשה
2 על פי הוראת רשות המוסמכת, או פרסום שנעשה על פי היתר של רשות מוסמכת.
3
4 4. אשר על כן אך נדרש הדבר שבבואנו לזהות את אותו המפרסם שיזכה להגנה המוחלטת שבסעיף
5 13(9) ננקוט בכלל הפרשנות הדווקנית והמצמצמת. וכפי שנקבע:
6 "... עם זאת, נפסק כי יש לפרש את הוראות החסינות הקבועות בסעיף 13 כולו בצורה דווקנית
7 ומצמצמת... השאלה האם ראוי ליתן חסינות מוחלטת ללא סייג לדברים שנאמרים על ידי אדם
8 ה'רשאי לעשות' כן על פי היתר של רשות מוסמכת, היא שאלה נכבדה וניתן להעלות על הדעת
9 מקרים... אשר בהם לא יהיה זה ראוי ליתן חסינות כזו. כך למשל כאשר הפרסום נעשה בהרשאה אך
10 שלא לצורך, בחוסר תום לב או בזדון ממש..." (ע"א 844/12 מולקנדוב נ' פורוש, פסקות 1-4 לפסק
11 דינה של השופטת חיות)(להלן- עניין מולקנדוב)
12 וכן:
13 "יש לפרש את הוראת סעיף 13(9) בדווקנות, ובהתאם, לבחון האם קיימת במקרה הנדון, הסכמת
14 הרשות המוסמכת" (ע"א (נצרת) 1233/07 אשל נ' עטר, פסקה 21).
15
16 5. כפי לשון הסעיף, הגנתו פרושה על שלושה סוגי פרסומים: האחד - פרסום
17 שהמפרסם חייב לעשות על פי דין; השני - פרסום שהמפרסם חייב לעשות על פי הוראה של רשות
18 המוסמכת לכך כדין; והשלישי- פרסום שהמפרסם רשאי לעשות על פי היתר של רשות המוסמכת לכך
19 כדין.
20 האם הוכיח המערער שאמירותיו על המשיב באות בגדרו של אחד משלושת הסוגים הללו?
21 בעת הפרסומים היה המערער חבר מועצת העיר. הפרסומים שפרסם אודות המשיב מתוארים בסעיף
22 1.2 לחוות דעתה של השופטת יעקובוביץ ועיקריהם: האמירה כי המשיב "נפסל ע"י שירות הביטחון של
23 מדינת ישראל"; וכי המשיב דרש מקבלן מסוים "...טובות הנאה כדי לקדם תיק בנייה", קרי: דרישה
24 לקבלת שוחד. המערער לא הוכיח שהם אמת, והם אינם כאלה (ממצאי בית משפט קמא בסעיפים 32,
25 45, 58 לפסק דינו). כדי שהמערער יזכה להגנת סעיף 13(9) היה עליו להצביע על דין כלשהו שחייב אותו
26 לומר על יריבו דברים שאינם אמת, או על הוראה של רשות כלשהי המורה לעשות כן, או על היתר שקיבל
27 לפרסם את שפרסם.
28 לא הוכח דבר מכל אלו.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 18-01-17517 שאמה הכהן נ' ריוח

תיק חיצוני :

1 המערער שניסה להכשיל את מועמדותו של המשיב לשמש בתפקיד סגן ראש העיר, וזו זכותו, רשאי היה
2 להביע את דעתו על המשיב, ולפרוש בפני הנוכחים את עמדתו בדבר חסרונותיו והיעדר כישוריו, אף
3 עובדות רלבנטיות, אך לא היה "חייב על פי דין" לספר אודותיו שקרים פוגעניים. עם כל הכבוד, פרסום
4 בזדון של דברי בלע וההיגד "חובה על פי דין" – סותרים זה את זה, ודאי אינם יכולים לדור בכפיפה אחת.
5 אין ניתן להעלות על הדעת דין כלשהו המחייב אדם לומר דברי שקר.
6 המערער גם לא הצביע על "הוראה כלשהי של רשות מוסמכת" שחייבה אותו לספר אודות המשיב דברים
7 לא נכונים, גם לא הפנה לשום היתר, שהתיר לו לפרסם את שפרסם.
8 אם המערער אינו עונה על דרישותיו הדווקניות של הסעיף, איני רואה סיבה לפרוש עליו מטריית הגנה על
9 דרך פרשנות מרחיבה כדי לאפשר לו למלט עצמו מאחריותו לדברי דיבה שפרסם. הגנתו של המערער
10 לדברים שפרסם צריכה להיבחן במישור התוכני, בין בהגנת "אמת בפרסום" לפי סעיף 14 לחוק, בין
11 בהגנת תום הלב לפי סעיף 15 לחוק.

12
13 6. דומה ענייננו לדברי בית המשפט המחוזי בע"א (נצרת) 1233/07 **אשל נ' עטר** אשר קיבל את
14 ערעורה של אשל - מבקרת הפנים במועצה אזורית - עת נפסק כי דברים שנאמרו בגנותה ע"י ראש
15 המועצה בישיבת מליאת המועצה אינם באים בגדרה של ההגנה שבסעיף 13(9) לחוק:
16 **"...הדעת אינה נותנת, כי יתאפשר לנושאי משרות ציבוריות לפרסם כנגד אחרים, ולו עובדי הרשות,**
17 **דברי בלע שאינם נכונים, תוך שהם חוסים בצילה של הוראת הסעיף. במקרה דנן, לא מצאתי כי דבריו**
18 **של המשיב התחייבו מהוראות דין או מהוראה של רשות מוסמכת, אף לא מצאתי כי ניתן לו היתר כל**
19 **שהוא על ידי רשות מוסמכת, כאשר, כאמור, דבריו אף לא התייחסו לנושאים אשר עמדו על סדר יומן**
20 **של ישיבות אלה. משכך, אני קובע כי דבריו המלעזים של המשיב אינם חוסים בצילה של הגנת סעיף**
21 **13(9) חוק"**

22 בקשת רשות ערעור שהגיש עטר נדחתה (רע"א 8629/08 **עטר נ' אשל**, פ"ד סה(1) 709).

23
24 7. זאת ועוד. נוכח מוחלטות ההגנה ועמימות ההיגדים שבחקיקה המגדירה את גבולותיה, צמצמה
25 הפסיקה את אפיון המקרים עליהם היא חלה, בדרך של הצבת תנאים להחלתה.
26 בע"א (נצרת) 1233/07 **אשל נ' עטר** שהוזכר לעיל לא נפרשה אותה הגנה מוחלטת על המפרסם
27 משהפרסום לא עמד במבחן "סדר היום" שנקבע בפסיקה שקדמה לחוק: **"...במקרה דנן, פרסם המשיב**
28 **עובדות שאינן נכונות, כאשר אין זה מתפקידו כראש מועצה לפרסם עובדות לא נכונות או לא בדוקות,**

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 17517-01-18 שאמה הכהן נ' ריוח

תיק חיצוני :

1 אשר אינן קשורות לנושאים שהיו חלק מסדר יומן של מליאת המועצה וועדת הביקורת, ונאמרו כולן
2 על רקע אישי...הדעת אינה נותנת, כי יתאפשר לנושאי משרות ציבוריות לפרסם כנגד אחרים, ולו
3 עובדי הרשות, דברי בלע שאינם נכונים, תוך שהם חוסים בצילה של הוראת הסעיף... אף לא מצאתי
4 כי ניתן לו היתר כל שהוא על ידי רשות מוסמכת, כאשר, כאמור, דבריו אף לא התייחסו לנושאים אשר
5 עמדו על סדר יומן של ישיבות אלה. משכך, אני קובע כי דבריו המלעזים של המשיב אינם חוסים
6 בצילה של הגנת סעיף 13(9) חוק".

7 בקשת רשות ערעור שהוגשה על פסק הדין לעיל, נדחתה, כאמור, ע"י בית המשפט העליון, שאמנם לא
8 הכריע בשאלה האם הגנת סעיף 13(9) כפופה לקיום זיקה - מבחן "סדר היום", וזו נותרה פתוחה, אך
9 דחה את הבקשה בנימוק לפיו גם אם חלה הגישה המסייגת הדורשת זיקה - דין הערעור להידחות
10 מש"תיפקודה של המשיבה כלל לא עמד על סדר היום" (רע"א 8629/08 עטר נ' אשל).

11
12 גם בע"א 844/12 מולקנדוב נ' פורוש העירה כבוד השופט חיות כי "השאלה האם ראוי ליתן חסינות
13 מוחלטת ללא סייג לדברים שנאמרים על ידי אדם הרשאי לעשות כן על פי היתר של רשות מוסמכת,
14 היא שאלה נכבדה וניתן להעלות על הדעת מקרים... אשר בהם לא יהיה זה ראוי ליתן חסינות כזו.
15 כך למשל כאשר הפרסום נעשה בהרשאה אך שלא לצורך, בחוסר תום לב או בזדון ממש..."

16
17 הנה כי כן, גם בית המשפט העליון לא שולל את ההימנעות מהחלת החסינות המוחלטת על פרסום שאינו
18 עונה על מבחן סדר היום או על פרסום שנעשה "לא לצורך, בחוסר תום לב או בזדון".

19
20 8. צמצום יריעת הפרסומים עליהם תחול ההגנה המוחלטת שבסעיף 13(9) אף נדרש מתכלית
21 ההגנה, שהיא הצורך לאפשר לעובד ציבור למלא את תפקידו.

22
23 בעניין מולקנדוב לעיל נאמר ע"י כבוד השופט דנציגר כי:
24 "תכליתו של סעיף 13 הוסברה כהענקת 'זכייה מוחלטת לפרסומים, הנוגעים לתחום תפקידם של
25 ממלאי תפקידים רשמיים ושל רשויות רשמיות'.....ההגנה נועדה לאפשר לאותם בעלי תפקידים
26 לבצע את הפרסומים הנדרשים לצורך פעילותם באופן המיטבי הנדרש לצורך ביצוע התפקיד, ללא
27 מורא מתביעות אישיות בגין לשון הרע; זאת, מתוך הנחה כי עצם ההתמודדות עם תביעות כאמור
28 עלולה להרתיע את בעל התפקיד ולהפריע לו בביצוע תפקידו. הרציונל הספציפי של תת-

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 17517-01-18 שאמה הכהן נ' ריוח

תיק חיצוני :

סעיף (9) הוא לאפשר לרשויות הרשמיות של המדינה לפעול, במסגרת... סמכויותיהן כדין, מבלי לחשוש כי תהיינה מאוימות מפני תוצאות משפטיות בשל התבטאויות הקשורות בתפקידן..." (פסקות 49-52, ההדגשות בקו של הח"מ).

גם המלומדים חאלד גנאים, מרדכי קרמניצר, בועז שנור בספרם דיני לשון הרע: הדין המצוי והדין הרצוי (מהדורה שנייה מורחבת, התש"ף-2019, עמודים 376-378) מדגישים כי ההגנה ניתנת לרשויות המדינה ולעובדי הרשות השלטונית:

"מדובר בפרסומים של רשות רשמית מרשויות המדינה, או בפרסומים מטעם רשות שכזו, שנעשו על פי היתר או חובה משפטיים. הגנה זו נחוצה מאחר שנציגיהן של רשויות המדינה מקיימים במהלך עבודתם דין ודברים שוטף עם גורמים רבים ונוהגים לתת פומבי להחלטותיהם, ובמסגרת זו אף פוגעים פגיעה בלתי נמנעת בשמם הטוב של פרטים הבאים איתם במגע. יתרה מזו, הרשויות ועובדיהן עשויים להיתבע גם בגין פעולות פיזיות או משפטיות שנקטו, להבדיל מהתבטאויות שפרסמו... יודגש כי מאחר שהרישא של סעיף 13 קובע באופן כללי וגורף, ומבלי להתייחס למיהות הנתבע, כי כל אחד מהפרסומים הנדונים בסעיף 'לא ישמש עילה למשפט פלילי או אזרחי', המשמעות היא שהן המדינה או הרשות השלטונית הרלוונטית, הן עובד המדינה שביצע את הפרסום בפועל, חוסים בצל החסינות..." (ההדגשות בקו של הח"מ)

לפי פקודת הנזיקין "עובד ציבור" – עובד המדינה או עובד רשות ציבורית, לפי הענין". חבר מועצה רגיל (הגם שחבר מועצה יכול לחבוש כובע של "אדם הממלא מטעם הרשות הציבורית תפקיד על פי חיקוק", למשל אם הוא חבר בוועדות משנה של תכנון ובניה. המערער לא טען שמילא תפקיד שכזה) אינו עובד מדינה הוא גם אינו עובד הרשות המקומית. הוא נבחר ציבור. אין זה מובן מאליו אפוא כי חבר מועצה, יזכה לחסינות מוחלטת שנועדה לאפשר לעובד ציבור למלא את תפקידו.

9. איני סבורה כי ע"א 241/60 בנימין תיק נ' אברהם קריניצי יכול לשמש אדן להצדקת החסינות המוחלטת לכל אמירה שנאמרה ע"י חבר מועצה בישיבת מועצה, משפסק הדין ניתן טרם חקיקת חוק אסור לשון הרע, מה גם שמי שפרסם את הדברים נושא פסק הדין היה ראש העיר, שמתוקף סמכויותיו יכול להיחשב כ"אדם הממלא מטעם הרשות הציבורית תפקיד על פי חיקוק", ודבריו נאמרו כחלק ממילוי תפקידו באכיפת דיני התכנון והבניה ושמירת השטחים הציבוריים.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 18-01-17517 שאמה הכהן נ' ריוח

תיק חיצוני :

10. גם פסק הדין שניתן ברע"א 1104/07 חיר נ' גיל, שקבע כי החסינות שחלה על דברים הנאמרים תוך הליך משפטי - סעיף 13(5) - היא מוחלטת, אינו אמור להשליך בהכרח על החסינות לפי סעיף 13(9) מכמה סיבות מצטברות: אחת - לשון סעיף 13(5) היא ברורה וחד משמעית. היא מגדירה במדויק מיהו המפרסם, והיא מציבה תנאי אחד ויחיד לקיומה של החסינות הנ"ל – והוא אמירת הדברים "תוך כדי דיון", קרי: מבחן הזירה במובחן ממבחן התוכן; שתיים - הסייג אותו ביקשו מותבים לא מעטים להחיל על הדיון לפיו הפרסום ייעשה "לצורך הדיון ובקשר איתו" נכלל במקור בחוק, אך נשמט ממנו על-פי הוראת סעיף 7 לחוק לשון הרע (תיקון), התשכ"ז-1967, דבר המלמד על שהמחוקק ביקש בכוונת מכוון למנוע בירור תוכני באשר לקשר שבין התבטאות שנאמרה תוך כדי דיון משפטי לבין נושא הדיון; שלוש – קיומו של גוף מפקח – לשכת עורכי הדין- אשר מוסמך לנקוט בהליכים המשמעתיים המתאימים המעוגנים בחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961 ובכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 נגד עורכי דין המשתלחים בחבריהם.

כל אלו אינם מתקיימים בחסינות נושא סעיף 13(9).

11. חברתי מפנה גם לפסק הדין גם בבג"ץ 990/92 מורדוב נ' עיריית תל אביב, שם ציין בית המשפט "ספק בעיניי אם העירייה אחראית בגין פירסום לשון הרע הכלול בפרוטוקול ישיבותיה. לכאורה עשויה לעמוד לעירייה הטענה כי הפירסום מותר (על-פי סעיף 13(9) לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965)...", אלא שהפרסום עליו מדובר בבג"ץ מורדוב לגביו נבחנה האפשרות להחלת ההגנה אינו האמירה עצמה במועצת העירייה, כי אם פרסום הפרוטוקול על ידי העירייה, העונה לכאורה על דרישות הסעיף.

12. לטעמי אין די בכך שעל סדר היום עמדו שאלות "בחירת מ"מ ראש העיר" ו"בחירת סגני ראשי העיר", כדי להכשיר ביקורת שאינה מכוונת לתפיסת עולמו של מועמד זה או אחר, כישוריו או מעשיו, אלא מייחסת לו מעשי עבירה חמורים, שאינם אמת, מהם מתבקש היסק בדבר אי התאמתו לתפקיד. אין לקבל כי כל אימת שיציג אדם מועמדות לתפקיד, יוכל יריבו לפרסם אודותיו אמירות והשמצות, בלא בסיס עובדתי באשר הוא, משל אין דין ואין דין.

13. על רקע ההידרדרות בחומרת ההתבטאויות בשיח הציבורי, וכשאנו עדים להשתלחויות נטולות רסן, פוגעניות, שאין להן קשר מהותי לאמת, גם לא תרומה לדיון ולשיח, וכשלפנינו סעיף חוק שלשונו

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 17517-01-18 שאמה הכהן נ' ריוח

תיק חיצוני :

ברורה ומצומצמת הפורשת את החסינות רק על פרסומים שלפי דין ולפי היתר, אין מקום לטעמי לנקיטת פרשנות מרחיבה ומקלה, היוצקת אל החוק תוכן לא רצוי, שלא נדרש מלשון החוק, גם לא מתכליתו, ואין מקום להפוך את ישיבות המועצה, אף שנתכנסו כדין, לבמה להטלת רפש בחסות החוק.

14. לעמדתי יש לדחות את הערעור ולחייב את מגישו בהוצאות.

הודית שבח, שופטת, סג"נ

השופט י. אטדגי:

1. אני מסכים עם מסקנתן של שתי חברותי ביחס לפרסומים שנעשו בפייסבוק, מהטעמים שהובאו בחוות דעתה של השופטת יעקובוביץ. ביחס לדברים שנאמרו בישיבת המועצה, אני מסכים עם מסקנתה של השופטת שבח, מהטעמים שבחוות דעתה ומבקש להוסיף עליהם בקצרה.

2. בפסק דין חיר נדונה בעיקר תחולתו של סעיף 13(5) לחוק, שעניינו (דברים שנאמרו על ידי בעל סמכות שיפוטית או תוך כדי דיון משפטי) שונה במהותו מעניינו שבו נדונה תחולתו של סעיף 13(9) (פרסום שהמפרסם חייב לעשות על פי דין וכו').

בפסק דין מולקנדוב (שניתן מספר שנים לאחר מכן) סבר כב' השופט דנציגר שהדברים שקבעה דעת הרוב בענין חיר יפים גם לענינו של סעיף 13(9), "היינו, המחוקק קבע הגנה מוחלטת, אשר תחול ללא סייג בהתקיים הנסיבות המפורטות בסעיף. משעה שהפרסום נאמר בנסיבות הקבועות בסעיף המשנה הרלוונטי, הרי שאין מקום לבחון את תוכן הדברים, את היסוד הנפשי או כל נסיבה אחרת שהיא חיצונית לסעיף" (פסקה 54).

כב' השופטת חיות הצטרפה לתוצאה שאליה הגיע השופט דנציגר, "ולפיה דין הערעור להידחות בשל החסינות המוחלטת הנתונה למשיבים מכוח סעיף 13(9) לחוק לשון הרע...", אך מדבריה בהמשך (פסקה 4 לחוות דעתה, כפי שהם צוטטו לעיל בחוות דעתה של השופטת שבח) עולה, כי השאלה האם דברים שנאמרו "בחוסר תום לב או בזדון ממש" על ידי אדם ש"רשאי לעשות" את הפרסום "על פי היתר של רשות כאמור" (היינו, החלופה השלישית מתוך שלוש החלופות המנויות באותו סעיף) נהנים מחסינות מוחלטת, נותרה פתוחה (כב' הנשיאה נאור הצטרפה לתוצאה ולא חיוותה את דעתה בנושא זה).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 17517-01-18 שאמה הכהן נ' ריוח

תיק חיצוני :

המסקנה היא, לכן, כי לדעתי, פסיקת בית המשפט העליון לא מחייבת אותנו להגיע לתוצאה המוצעת בחוות דעתה של השופטת יעקובוביץ (במיוחד אם אנו מצרפים את דעת המיעוט של כב' השופט רובינשטיין בפסק דין חיר), וכי ניתן להגיע גם לתוצאה המוצעת בחוות דעתה של השופטת שבח, הנכונה יותר בעיני בנסיבות ענייננו, כאשר דבריו של המערער נאמרו על רקע יריבות אישית ופוליטית עם המשיב שתמך במתחרהו בהתמודדות על ראשות העירייה, בלי שבחן את אמיתות דבריו, וללא כל יחס לתועלת שהציבור עשוי היה להפיק מהם, כלומר: בחוסר תום לב ובזדון.

3. גם המשפט העברי, שגישתו בהקשר לאיסור הוצאת לשון הרע מחמירה במיוחד (ראו: הרמב"ם, משנה תורה, הלכות דעות, פרק ז', וספרו המונומנטלי של ר' ישראל מאיר הכהן מראדין, הידוע בכינוי "החפץ חיים" על שם הספר בשם זה שהקדיש להלכות איסור לשון הרע), מתיר בנסיבות מוגדרות ומצומצמות לספר לשון הרע כאשר יש תועלת בכך, אולם בכפוף לכך שיתמלאו מספר תנאים, כפי שנמנו בספרו של "החפץ חיים" (חלק א', כלל י'), וביניהם, "שיכוון לתועלת... ולא להנות ח"ו [חס וחלילה] מהפגם שהוא נותן בחברו, ולא מצד שנאה שיש לו עליו מכבר", ובלשוננו: חוסר תום לב וזדון.

15
16
יונה אטדגי, שופט
17
18

התוצאה

בדעת רוב השופטים שבח ואטדגי, וכנגד דעתה החולקת של השופטת יעקובוביץ – הערער נדחה. המערער ישלם למשיב הוצאות משפט בסך 20,000 ₪. העירבון שהפקיד המערער, על פירותיו, יעבור למשיב על חשבון ההוצאות, באמצעות באי כוחו.

ניתן היום, י"א ניסן תש"פ, 05 אפריל 2020, בהעדר הצדדים.

שלומית יעקובוביץ

שלומית יעקובוביץ, שופטת

יונה אטדגי

יונה אטדגי, שופט

יהודית שבח

יהודית שבח, שופטת, סג"נ
אב"ד